

פרשת תולדות – משמעות שמות הבארות

בפרשת השבוע מסופר על הרעב שהיה בארץ ישראל.

יצחק רצה לרדת למצרים כמו שעשה אביו אברהם, אבל הקב"ה אסר עליו לרדת למצרים. מה הסיבה לכך?

אמר הקב"ה ליצחק - אתה שנולדת בארץ ישראל תרד לחוץ לארץ? מקומך רק בארץ ישראל. ועל כך כתב הרמב"ם (הלכות מלכים פרק ה הלכה ט):

"אסור לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ לעולם, אלא ללמוד תורה, או לשאת אישה או להציל מהגויים, ויחזור מיד, ואף על פי שמותר לצאת אינה מידת חסידות".

הרמב"ם מביא לכך ראיה: "שהרי מחלון וכליון שני גדולי הדור היו, ומפני צרה גדולה יצאו, (מפני הרעב הם יצאו מארץ ישראל למואב) ונתחיבו כלייה למקום". (ששניהם מתו). וכשיצחק נשאר בארץ ישראל הוא קיים בהידור את מצוות ישוב ארץ ישראל, חפר בארות וזרע תבואה.

שלוש בארות חפר יצחק:

הבאר הראשונה נקראת עשק - בגלל שרועי גרר "התעשקו עמו".

הבאר השנייה נקראת שיטנה - בגלל שגם עליה הייתה מריבה עם רועי גרר.

והבאר השלישית נקראת רחובות, ועליה לא רבו. והטעם לשם זה - "כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ" (כו כב)

ונשאלת השאלה מדוע חשוב לנו לדעת מה שמות הבארות, ועל איזו באר הייתה מריבה ועל איזו באר לא הייתה מריבה?

על שאלה זו ענה הרמב"ן שהבארות רומזים לבית המקדש:

הבאר הראשונה רומזת לבית ראשון, הגויים התעשקו עמנו והחריבו אותו.

הבאר השנייה רומזת לבית שני, שגם בו הייתה שיטנה כנגד עם ישראל, והמקדש נחרב.

והבאר השלישית רומזת לבית המקדש השלישי שיבנה בקרוב בלי שום מריבה ויישאר עומד לנצח.

בנוסף לחפירת הבארות יצחק גם זרע תבואה "ויזרע יצחק בארץ ההיא", זריעת התבואה קושרת אותנו לפרשה היסטורית מעניינת בתולדות הישוב היהודי בארץ ישראל.

בשנת תרל"ד שלושה חברים, ר' שמואל דוד מווילנא, ר' דוד אש ואחיו ר' אהרון, החליטו להקים שכונה חדשה מחוץ לחומות העיר העתיקה. ההחלטה הייתה לא פשוטה, שהרי היה מסוכן לגור מחוץ לחומות העיר העתיקה. למרות הסכנה תוך יומיים הצטרפו עוד 100 חברים שהיו מוכנים להשקיע כסף בייסוד השכונה החדשה. הוחלט לקרוא לשכונה החדשה בשם 'מאה שערים', על שם הפסוק מפרשת השבוע שקראו בשבוע של ייסוד השכונה: "ויזרע יצחק בארץ ההיא, וימצא בשנה ההיא מאה שערים ויברכהו ה'" (כו יב).

וכך הפכה שכונת מאה שערים להיות מההתנחלויות הראשונות באזור ירושלים.